

CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIILOR DE
PENSIONARI ȘI AL PERSOANELOR VÂRSTNICE

ANALIZA VENITURILOR DIN PENSII ALE PERSOANELOR VÂRSTNICE ÎN FUNCȚIE DE GEN, ÎN ANUL 2022

Oreste CALIPOLITIS

August, 2023

CUPRINS

I. INTRODUCERE	3
II. NIVELUL VENITURILOR PE CATEGORII DE GEN, ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI VÂRSTNICE DIN ROMÂNIA	4
III. ANALIZA CUANTUMULUI PENSILOR PE CATEGORII DE GEN ÎN SISTEMUL ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT	8
IV. CONCLUZII	10
V. BIBLIOGRAFIE	12

I. INTRODUCERE

Îmbătrânirea populației reprezintă un fenomen global, care încetinește creșterea economică din cauza impactului negativ pe care acesta îl are asupra calității forței de muncă, a participării pe piața muncii, a investițiilor și cheltuielilor statului.

Extinderea fenomenului de îmbătrânire demografică influențează în mod semnificativ structura morbidității și a mortalității populației, punând societățile contemporane în fața unor provocări care par fără ieșire, în special, în ceea ce privește resursele limitate ale sistemelor de sănătate.

O tendință importantă a procesului global de îmbătrânire a populației planetei este creșterea numărului femeilor în populația persoanelor vârstnice și longevive, vorbindu-se despre o feminizare a acestui fenomen¹. Astfel, s-a constatat că durata vieții femeilor este mai mare decât cea a bărbaților, fapt care se explică prin particularitățile biologice și modul lor de viață, bărbații fiind expuși mai frecvent la diferite riscuri în timpul vieții.

Spre deosebire de femei, studiile arată faptul că bărbații sunt consumatori de alcool și tutun în cantități mai mari, fiind predispuși, cu timpul, la boli cronice cauzate de aceste obiceiuri nesănătoase. O altă explicație ar fi aceea că femeile sunt mai atente în legătură cu propria sănătate, solicitând deseori servicii medicale de evaluare și diagnosticare de la specialiști pe parcursul vieții și modificând mai ușor regimul alimentar în caz de indicații medicale (diabet zaharat, hipertensiune arterială etc.).

Cercetătorii au arătat faptul că fericirea și satisfacția vieții depind, de cele mai multe ori, de venituri. Prin urmare, creșterea veniturilor ar relaxa bugetul familiilor de pensionari, care, din nefericire, tot mai speră la un trai mai bun.

¹Mihart, Olga-Ersilia. *Condiția femeii vârstnice din România în contextul național și al Uniunii Europene*, 2015, p. 3. Disponibil la adresa: <https://cnpv.ro/analize/>. Accesat: 03.07.2023.

II. NIVELUL VENITURILOR PE CATEGORII DE GEN, ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI VÂRSTNICE DIN ROMÂNIA

Lucrarea de față are drept scop principal analizarea veniturilor din pensii în funcție de gen, pornind de la datele furnizate de către Casa Națională de Pensii Publice pentru anul 2022.

Pensiile de asigurări sociale de stat sunt împărțite în mai multe categorii, iar analiza pe care urmează să o realizăm se va referi la doar trei dintre acestea: pensiile pentru limită de vârstă, pensia anticipată și pensia anticipată parțial.

În anul 2022, conform datelor furnizate de Casa Națională de Pensii Publice, numărul total de pensionari în sistemul de pensii de stat era de 4.606.809.

Tabelul nr. 1: Numărul de pensionari și pensia media în funcție de gen, anul 2022

Categoria de pensionari	Număr pensionari	Pensia medie (lei)
1.1. Limită de vârstă		
TOTAL, din care:	3.655.354	1.992
• din care FEMEI	2.041.859	1.736
• din care BĂRBAȚI	1.613.495	2.248
1.2. Pensia anticipată		
TOTAL, din care:	7.699	2.470
• din care FEMEI	4.899	2.409
• din care BĂRBAȚI	2.800	2.531
1.3. Pensia anticipată parțială		
TOTAL, din care:	91.564	1.796
• din care FEMEI	48.761	1.669
• din care BĂRBAȚI	42.803	1.923

Sursa: Prelucrare CNOPPV după datele furnizate de către Casa Națională de Pensii Publice

Din totalul pensiilor pentru limită de vârstă de 3.655.354 de persoane, 2.041.859 sunt femei. Pensia medie pentru femei, în luna decembrie 2022, era în cuantum de 1.736 lei.

Referitor la pensia anticipată pentru anul 2022, din totalul de 7.699 de persoane, 7.699 sunt femei. Pensia medie în luna decembrie 2022 pentru acestea era în cuantum de 2.409 lei.

Pentru pensia anticipată parțială aferent anului 2022, din totalul de 91.564 de persoane 50.043 sunt femei, cu o pensie medie lunară în cuantum de 1.669 lei.

Din datele prezentate mai sus, se poate trage concluzia că numărul femeilor vârstnice din sistemul național de pensii este mai mare spre deosebire de cel al bărbaților. Analiza noastră ne mai arată faptul că acestea au o pensie mai mică, iar puterea de cumpărare se menține scăzută.

Pensia medie lunară s-a înscris pe un palier descendent pe parcursul anului 2022 din cauza creșterii ratei inflației și a faptului că valoarea punctului de pensie a rămas aceeași. Prin natura sa, puterea de cumpărare a pensiilor a înregistrat o scădere continuă din cauza creșterii prețurilor la produsele alimentare de bază, la cele nealimentare și la principalele servicii.

În ceea ce privește diferențierea gradului de înzestrare al gospodăriilor de pensionari pe sexe, gospodăriile conduse de bărbați sunt mai dotate cu bunuri de folosință îndelungată și în bună stare de funcționare față de cele conduse de femei. Dintre acestea, amintim: televizor, mobil, aragaz, frigider, aspirator, radio, mașină de spălat rufe automată etc.

Veniturile insuficiente ale pensionarilor fac ca aceștia să nu mai poată acoperi cheltuielile strict necesare pentru procurarea medicamentelor de întreținere a sănătății și pentru plata unor investigații și analize medicale în ambulatoriu sau în spitale. În principal, se poate afirma că starea de sănătate a vârstnicilor este influențată de o serie de factori cum ar fi:

- sărăcia;
- dezorganizare socială (abandonul grijii față de propria sănătate, stiluri nesănătoase de viață, deficit de cultură);
- deficitul de acces la serviciile medicale;
- deficitul serviciilor de prevenție și tratament în ambulatoriu.

Deși nivelul pensiilor a crescut ca valoare nominală în ultimii ani, din punct de vedere al valorii reale și al capacității de cumpărare acestea au înregistrat un declin alarmant.

Ca urmare, tot mai mulți vârstnici nu-și pot asigura din pensie acoperirea cheltuielilor minime cotidiene legate de alimentație, întreținerea locuinței și procurarea medicamentelor. Atunci când se vorbește despre femeile vârstnice singure și cu venituri reduse, situația devine și mai dificilă.

Menținerea constantă a cuantumului punctului de pensie pe parcursul anului 2022, pe ansamblul creșterii considerabile a prețurilor produselor și serviciilor, a afectat profund capacitatea de cumpărare, cu efecte asupra nivelului de trai și a calității vieții persoanelor vârstnice.

Menționăm faptul că nevoile de consum ale persoanelor vârstnice comportă particularități evidente față de celelalte grupe de vârstă ale populației. Astfel, cheltuielile de consum alimentar și nealimentar au un nivel mai scăzut comparativ cu celelalte grupe, însă cheltuielile pentru medicamente înregistrează cotele cele mai ridicate la vârstele avansate, ca urmare a morbidității și polipatologiei crescute întâlnite la aceste vârste.

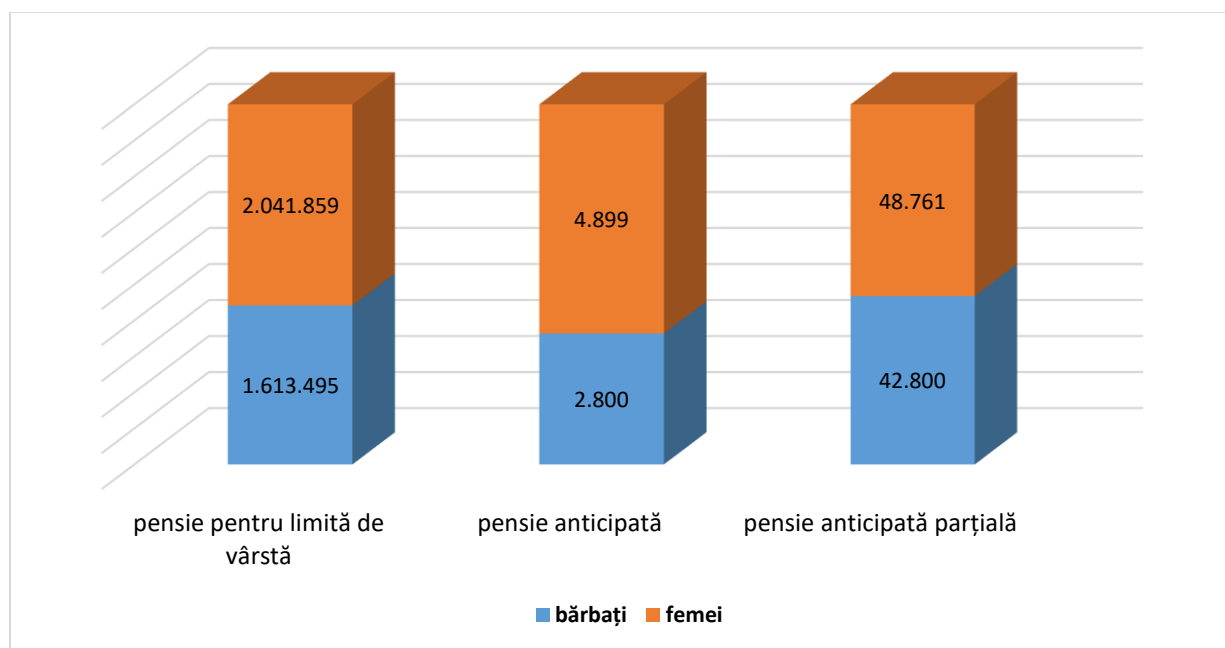
Nivelul veniturilor reprezintă un factor important care determină calitatea vieții persoanelor vârstnice. Inegalitatea veniturilor în rândul persoanelor vârstnice este corelată, de regulă, cu vârsta, sexul, sănătatea, condițiile de locuit, etnia și mediul de proveniență. Astfel, mulți pensionari au fost obligați să renunțe la achiziționarea

unor bunuri alimentare, nealimentare și medicamente pentru a-și putea achita cheltuielile cu întreținerea locuinței și diverse servicii curente.

III. ANALIZA CUANTUMULUI PENSIILOR PE CATEGORII DE GEN ÎN SISTEMUL ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

Numărul femeilor pensionare din țara noastră a fost mai mare, în anul 2022, față de cel al bărbaților pensionari, în ceea ce privește următoarele categorii de pensii: limită de vârstă (56%), anticipată (64%), anticipată parțială (53%), fapt explicat prin structura populației vârstnice care este preponderent feminină (a se vedea Fig. nr. 1).

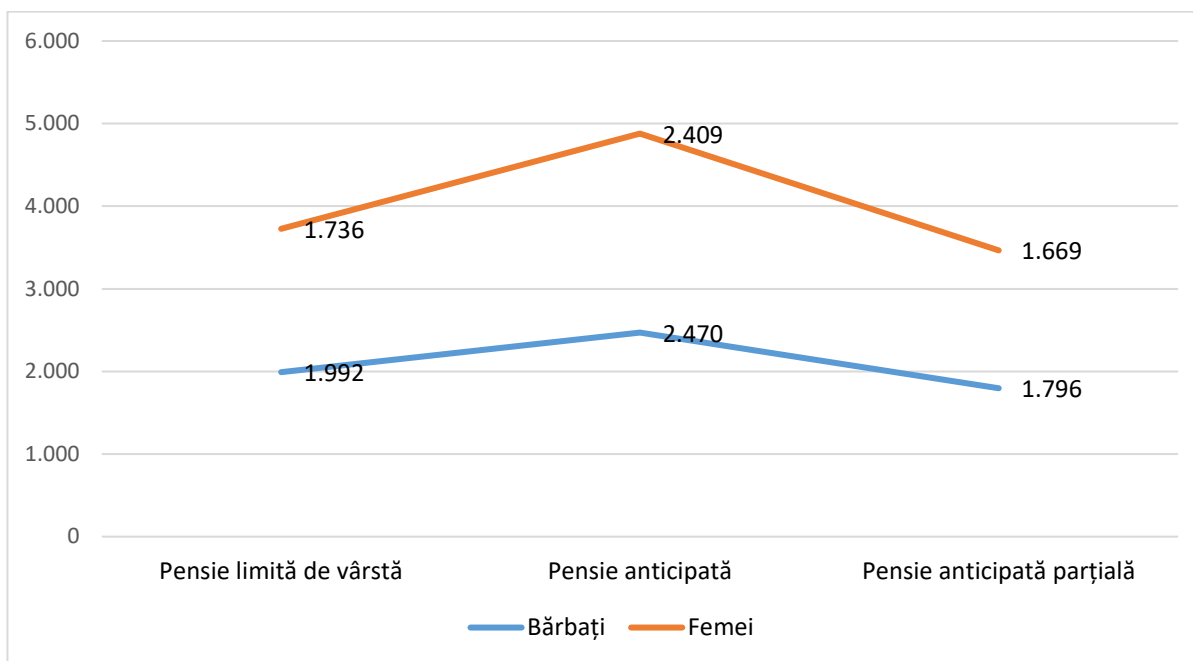
Fig. nr. 1. Numărul pensionarilor din sistemul public de pensii în funcție de gen, la nivelul anului 2022

Sursa: Datele utilizate au fost furnizate de către Casa Națională de Pensii Publice

Conform datelor CNPP, cuantumurile pensiilor medii de care au beneficiat femeile vârstnice, pentru toate categoriile de pensie, au fost mai mici, în anul 2022, față de cele ale bărbaților (Fig. nr. 2).

Fig. nr. 2. Diferențe între cuantumurile de pensie medie după gen - anul 2022

Sursa: Datele utilizate au fost furnizate de către Casa Națională de Pensii Publice

Explicația acestui fenomen se datorează faptului că o parte dintre femeile vârstnice au fost mai puțin prezente pe piața forței de muncă spre deosebire de bărbați. Acestea au lucrat un număr redus de ore din varii motive (concediu de creștere copil, concedii medicale, contract de muncă cu jumătate de normă etc.), având venituri salariale mai mici în comparație cu bărbații.

Rezultatul analizei arată faptul că femeia, ajunsă la vârste avansate, se va afla în risc de sărăcie și într-o stare de sănătate deteriorată. Aceste vulnerabilități îi vor spori femeii vârstnice dependența de măsuri de protecție socială.

IV. CONCLUZII

Poziția vârstnicilor în familie trebuie încadrată în contextul drepturilor și obligațiilor, ea fiind condiționată de puterea economică a familiei, purtătoarea tradițiilor și valorilor morale. Vârstnicului îi revine sarcina de întreținere a tradițiilor și de educație, iar descendenții îi datorează respect, ocrotire și afecțiune.

Începând cu anul 1991, este Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice. Doi ani mai târziu (1992), ONU a elaborat un plan internațional de acțiune consacrat senescentei, care a cuprins următoarele principii de bază cu privire la calitatea vieții persoanelor vârstnice:

- să fie în stare să trăiască independent;
- să participe la viața socială și politică;
- să beneficieze de un sistem calitativ de protecție socială și de ocrotire a sănătății;
- să dispună de condiții favorabile pentru a duce o viață activă benefică societății;
- să se bucure de trai decent.

Veniturile insuficiente ale pensionarilor fac ca aceștia să nu mai poată acoperi cheltuielile strict necesare pentru procurarea medicamentelor de întreținere a sănătății și pentru plata serviciilor, precum și accesarea serviciilor de analize medicale în ambulatoriu sau în spitale.

Măsurile guvernanților din România ar trebui concentrate asupra diminuării sărăciei pe termen lung, factor de risc în deteriorarea stării de sănătate a populației vârstnice. Mai mult decât atât, sunt evidente inechitățile în starea de sănătate a populației din mediul rural și cel urban.

Strategiile anti-sărăcie includ și persoanele vârstnice cu un nivel redus al resurselor materiale care sunt reprezentate, în special, de femei, de persoane care

locuiesc singure (divorțate, văduve, separate), persoane cu o sănătate precară sau persoane care locuiesc în condiții improprii.

Persoanele vârstnice defavorizate au un consum redus (bunuri și servicii) și puține dintre ele dețin bunuri acumulate sub forma unei case - proprietate personală, surse private de venit sau o pensie privată.

Segmentul persoanelor defavorizate din cadrul populației vârstnice s-a conturat pe fondul procesului de sărăcire a majorității populației. De obicei, situația familiilor de pensionari indică o rată intermediară de sărăcie. Cheltuielile curente, mai ales, cele pentru utilități, tind să determine alunecarea spre sărăcie a unui număr mare de persoane vârstnice.

Promovarea incluziunii sociale va rămâne un deziderat important și se realizează prin stabilirea unor obiective specifice agreate de toate statele europene prin implementarea unor planuri naționale comune de acțiune.

V. Bibliografie

- MIHART, OLGUȚA-ERSILIA. *Condiția femeii vârstnice din România în context național și european*, 2015, 1-82. Disponibil la adresa: <https://cnpv.ro/analize/>. Accesat: 04.04.2023.
- <https://cnpp.ro>.